

A SOCIETY

LÄRARHANDLEDNING

AV: TOVE SWAHN SEALY

Elva personer är instängda i en container. Det är nio afrikaner och två kineser som alla hoppas på ett bättre liv. Under svåra förhållanden försöker de skapa en fungerande gemenskap. Men i slutändan handlar allt om att överleva. Jens Assurs film "A society" är en känsloladdad kortfilm som berör flera viktiga livs- och samhällsfrågor. Kort beskrivet handlar det om mänskliga rättigheter och etiska principer som i denna kortfilm utmanas i praktiken. De mänskliga rättigheterna är i de flesta fall enkla att stå bakom, men vad händer när livet hotas och rättigheterna inte alls känns lika självklara?

ARBETA MED FILMEN

I handledningen ges förslag på hur filmen kan användas som underlag för diskussion och övningar i samhällskunskapsundervisningen i åk 9 och på gymnasiet. Materialet belyser olika problem och frågor som lyfts i filmen. De två lektionsupplägg som presenteras arbetar med filmen på olika sätt och tar vardera ungefär 60 minuter i anspråk. Utifrån den tid ni har till ert förfogande väljer ni sedan om ni vill arbeta vidare med ytterligare övningar och diskussionsfrågor för att tränga djupare in i de dilemman och frågeställningar som filmen tar upp. Det är viktigt att du som pedagog är medveten om att det kan finnas elever, som själva eller i sin familj, bär på liknande erfarenheter som dem som speglas i filmen och som därför kan påverkas starkt av filmen och de efterföljande diskussionerna.

FOKUS/VIKTIGA BEGREPP

Medborgarskap, tolerans, migration, ansvar, solidaritet, demografi, internationell politik, mänskliga rättigheter

KOPPLINGAR TILL STYRDOKUMENTEN

Lgyll – ur centralt innehåll för ämnet samhällskunskap

- De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

LrgII – ur centralt innehåll för ämnet SO

- Konfliktlösning och vardagliga moraliska dilemman, till exempel hur man kan hantera olika åsikter.
- Samhällets behov av lagstiftning, några olika lagar och påföljder. Kriminalitet och dess konsekvenser för individen, familjen och samhället.
- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen. Hur individer och grupper kan påverka beslut.

- Immigration till Sverige förr och nu, samt dess betydelse för kulturer och samhällen.
- Politiska val och partier i Sverige. Riksdag och regering och deras olika uppdrag. Individers och grupperns möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling.
- Vilken betydelse religioner och andra livsåskådningar kan ha för människors identiteter och livsstilar.
- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag.

LEKTIONSFÖRSLAG I (CA 60 MINUTER)

- Inled med att läsa FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter. Läs gärna hela, men lägg fokus på artiklarna 1, 13, 14, 25 och 28. Låt eleverna reflektera kort i par över om de anser rättigheterna rimliga samt om de tycker att de själva har dessa rättigheter.
- Se filmen
- Rätt säkert kommer eleverna att upptäcka att i princip alla dessa rättigheter bryts och att de bryts dagligen på många ställen i världen, även i Sverige. Men de flesta av världens länder med sina många olika invånare med lika många tankar och föreställningar har ju trots allt enats kring dessa deklarationer. Låt eleverna ta ställning till påståenden kring mänskliga rättigheter och andra moraliska dilemman genom att göra "Strecket":
- Alla står upp. Läs upp ett påstående. På ena sidan av rummet ställer den sig som håller med och på motsatta sidan ställer den sig som inte håller med. Mellan de två sidorna finns en glidande skala som gör det möjligt att välja något mitt emellan. När alla har valt plats får alla möjlighet att redovisa tankarna bakom sitt val. Det viktiga i övningen är att öppna för elevernas motivering och deras diskussion kring sitt ställningstagande. Eleverna kan självklart ändra sig under diskussionens gång och byta ställningstagande. Inom parentes efter påståendet finns förslag till följdfrågor som kan tänkas bli aktuella i diskussionen.

Förslag på påståenden:

- Alla i världen har rätt till mänskliga rättigheter (MR).

- Det är möjligt att uppnå MR i hela världen. (Hur ska det gå till? Finns det åtgärder om man bryter mot MR och i så fall vilka?)
- Alla har ett ansvar för att MR respekteras. (Vem har mest ansvar? Varför?)
- (Land-) gränser är nödvändiga. (Vem bestämmer gränserna? Bevakar dem? Öppnar och stänger gränserna? Vad skulle hända om det inte fanns gränser i världen?)
- Det är ok att offra en person för att rädda 100 personer. (Vem ska i så fall offras och vem/vilka bestämmer det? Vad kan en sådan här riktning få för konsekvens?)
- Människan är god. (Alltid? När? God enligt vem?)
- Världen är orättvis. (Varför? Kan den bli rättvis?)
- Jag skulle tjäna på att världen var mer rättvis. (Fundera på materiell status vs sinnesfrid?)
- Jag har makt. (Hur långt kan jag nå med min makt?)

LEKTIONSFÖRSLAG 2 (CA 60 MINUTER)

- Se filmen
- Beskriv vad ni just sett. Detta kan göras i helklass för att få fram en gemensam minnesbild av filmen. Skriv förslagsvis ned på tavlan vad som sägs så att det blir överskådligt för alla. Be om det konkreta, det uppenbara. Hur många är det i containern? Vilka är de? Hur ser det ut där inne? Minns detaljer.
- Dela upp i mindre diskussionsgrupper om 4-6 personer. Tolka nu filmen utifrån klassens gemensamma minnesbild. Grupperna rekommenderas att föra anteckningar. Påminn om att filmen är noga genomtänkt; det finns ett motiv och en tanke bakom varje detalj. Be eleverna fundera över varför de olika personerna i filmen agerar som de gör. Varför väljer den unga kvinnan att inte säga något när hennes mat blir stulen? Varför lyser pojkens pappa med ficklampan för att visa vägen till toaletten för en av männen från Kina trots att de befinner sig i olika "läger"? Varför finns det motsättningar mellan dessa människor som alla flyr? Låt diskussionen vara öppen och tillåtande, det finns inga rätt eller fel.
- Låt eleverna reflektera kring filmen. De kan till exempel börja med att alla i gruppen ger sin spontana reaktion kring hur de upplevde filmen och dess budskap. Var det något särskilt som de fastnade för? Ge dem sedan de viktiga begreppen:

<i>Medborgarskap</i>	<i>Tolerans</i>	<i>Migration</i>
<i>Ansvar</i>	<i>Solidaritet</i>	<i>Demografi</i>
<i>Internationell politik</i>	<i>Mänskliga rättigheter</i>	

- Låt grupperna koppla begreppen till filmen. Eftersom det finns mycket att diskutera kring varje begrepp gör det inget om de "fastnar" vid ett. Uppmuntra "djupdyk" istället för att stressa vidare för att hinna igenom. Om de tycker att det är svårt att komma igång kan de ta hjälp av följdfrågorna kopplade till begreppen som finns på nästa sida.

ARBETA VIDARE MED BEGREPPEN I A SOCIETY

Medborgarskap, tolerans, migration, ansvar, solidaritet, demografi, internationell politik, mänskliga rättigheter

Här följer några förslag på hur du som pedagog kan lägga upp arbetet:

A) *Dela upp klassen i sex grupper.* Varje grupp får ett begrepp var från listan som de med hjälp av diskussionsfrågorna sätter sig in i med utgångspunkt i filmen. De behöver tillgång nätet för research samt tid att diskutera inom gruppen. Låt sedan en representant från varje grupp bilda en ny grupp där var och en först får redogöra för "sitt" begrepp. Sedan alla redogjort för sin grupps begrepp får de diskutera filmen utifrån begreppen samt lägga till två andra dimensioner till diskussionen: Hur överlevnad och ansvar eventuellt kan påverka sammanhanget i någon riktning. Koppla till filmen och fundera på hur det ser ut i verkligheten.

B) *Låt eleverna göra skrivuppgiften.* Låt dem först välja brev, dagbok eller reportage. Skrivuppgift: Välj en av personerna i filmen och fortsätt denna persons berättelse där filmen slutar. Skriv gärna i jag-form. Du kan till exempel välja att skriva ett brev eller en dagbok. Alternativt kan du skriva ett reportage där du som journalist möter och intervjuar en av personerna från containern. Gör kopplingar till de viktiga begreppen och låt din huvudperson reflektera kring dem utifrån sin situation.

C) *Gå in på Migrationsverkets hemsida och ta reda på från vilka länder flest flyktingar kommer till Sverige.* Alternativt UNHCR:s hemsida för global flyktingstatistik. Välj ett land och fördjupa dig kring migrationsfrågan. Ta t ex reda på varför människor flyr från landet? Hur flykten ofta går till? Vilka länder de flyr till? Närliggande eller långt ifrån? Försök att förklara landets nuvarande migrationsituation utifrån t ex historiska, geografiska, samhällspolitiska, etniska, och religiösa aspekter. Ta hjälp av begreppen ovan i dina resonemang och förklaringar. Fundera som slutligen på vad som skulle krävas för att lösa den nuvarande situationen i landet. Vilka åtgärder behövs? Redovisa skriftligt/ muntligt, enskilt/ i grupp.

DISKUSSIONSFRÅGOR KRING BEGREPPEN

1. Medborgarskap

Definition? Vad har medborgaren för rättigheter/skyldigheter? Varför är det viktigt med medborgarskap? Vad händer om du inte röstar som medborgare? Vad händer om många inte röstar?

2. Tolerans/Fördomar

Definition? Varför uppstår fördomar? Ligger det någon sanning bakom dem? Är fördomar alltid negativa? Hur ökar man tolerans i ett samhälle? Vad innebär egentligen tolerans? Är tolerans tillräckligt för ett samhälle?

Är det möjligt med en fördomsfri värld? Vad har du för fördomar? Vad tror du andra har för fördomar om dig? Vad är det mest negativa med att ha fördomar?

3. Migration

Definition? Många flyttar runt i världen av olika anledningar, ge exempel som speglar motiven bakom flytten (eller flykten). Hur tas man emot i mottagarlandet? Kan det se olika ut för olika immigranter? Vad är asyl? Kan vi öppna alla världens gränser? Varför/varför inte? Vad har immigranter för betydelse för kultur och samhälle?

4. Solidaritet

Definition? Är bistånd bra eller dåligt? Är de rika länderna skyldiga att hjälpa världens fattiga länder? Varför/varför inte? Det finns något som kallas för närhetsprincipen, den innebär att vi bryr oss mest om dem som är närmast oss som t ex vår familj. Nyhetsmässigt kan man t ex ofta se små notiser om flera hundratals döda i ett avlägset land men om det är två svenskar så är artiklarna större. Så, hur nära måste något vara för att vi ska bry oss?

5. Demografi

Definition? Vad kan påverka demografin i ett land/region? Varför är det viktigt att ha koll på demografi? Hur kan demografin skilja sig mellan ett rikt och ett fattigt land?

6. Internationell politik

Ge exempel på internationella avtal och organisationer. Hur stor makt har ett land gentemot t ex EU, Arabförbundet, AU, FN, NATO? Kan EU och andra unioner eller sammanslutningar liknas vid VIP-klubbar? Varför i så fall? Vad får det för följder för länder inom och utom dessa unioners eller sammanslutningars gränser?

TIPS OM DU VILL FÖRDJUPA DIG ÄNNU MER

UR erbjuder fler program som ligger i linje med "A society" som t ex:

- "All rätt i världen"
- "Ensamkommande flyktingbarn"
- "Barn utan papper"
- "EU-turken"

Spela rollspelet "På flykt".

Finns på UNHCR:s hemsida www.unhcr.se

Hitta aktuell flyktingstatistik på UNHCR:s hemsida.

Hitta aktuell statistik över asylsökande till Sverige på

Migrationsverkets hemsida www.migrationsverket.se

Värderingsövningar kring MR från SIDA:s hemsida

www.sida.se

Spela roll, Forum för levande historia

www.levandehistoria.se